

CURIERU ROMANU

Pretul prenumeratiei pentru Curierul Român împreună cu Buletinul Oficial, este de doi galbeni pe anu; iar in parte unul quâte un galbenu.

Abonarea se face in Bucuresci, la

Gazetă

POLITICA, COMMERCIALA

,SI

Litterară.

Redactie si la D. Iosifu Romanov; la judece la CC. Cărmuiri si la DD. Profesori.

Aqueastă fôie ese de doê ori pe septêmână, Marcea si Sâmbâta, iar Buletinul de patru ori.

ANUL XVIII. N°. 75.

BUCURESCI. SÂMBĂȚĂ, 28 SEPTEMBRIE 1846.

C O R R I C O L O .

Kâte-va artikole s'au komunikat din Korrikolo cititorilor noștri și pînă acum nu le-am arătat ce este Korrikolo. Mai bunș esplikatie nu le putem da de kât a lăsa pe D. Dumas a'și face a sa pefațu:

«Korrikolo este sinonim ku kalessino; însă fiind kă nu e niči un sinonim perfekt, s' esplikăm diferența ce este între korrikolo și kalessino.

Korrikolo este un fel de tilburî predestinat la incheput a koprinde numai o persoană și la kare s' se înhamă numai un kal; akuma își înhamă kâte doî și își karră dela doîsprezece pînă la činčisprezece persoane.

S' nu krează čine-va kă trăsura asta merge în pas ka kărucioara ku boi a regilor franči, sau în treapăd ka kabrioletul reginei; niči dekam: o pleacă și o ține în întreitul galop; și karrul lui Platon ce râră pe Proserpina pe marginile Simetului nu fugă mai iute de pe kât korrikolo, își brădează kăile Neapolii fărând a skintea alle pardosele de lăv și învîrînd pulberoa de cenușă.

Ku toate acestea numai unul din kăi trage, adik timonierul; cel-al-alt ce se kiamă Bilancio și kare e înhamat d'allătura, sare numai, se asvirle și întărit la tras pe soțul s'au. Kare zeu 'l a rinduit pe d'nsul s' se resfețe și s' nu tragă? Întămplarea, prevedința, fatalitatea; și kăii ka oamenii își au și ei steoa lor.

Am zis kă acest tilburî destinat pentru o persoană kărră dela doîsprezece pînă la činčisprezece; asta făr îndoielă cere o esplikatie. Un vekiu proverb zice;

«Kănd este pentru unul este și pentru doî.»

Îns' nu kunosku niči un proverb niči într'o limbă kare s' zik:

«Kănd este pentru unul este și pentru činčisprezece.»

Ku toate acestea astfel merge ku korrikolo; vezi așa, ku čivilisațiile naintate, toate lukrurile sunt înțoarse din destitația lor primitivă.

Kum și în kâtă kurgere de timp se operă această grămădire sučesivă de individe în korrikolo, această

nu se poate determina tokmaî așa bine; s' ne mulțumim numai a spune kum le ține.

Mai zărtiu și mai tot-d'aura, un kălugăr burtoș stă la mijloc și formează centrul agglomeratiei umane ce korrikolo duce în tokmaî ka unul din turbillioanele așellea de sufflete ce Dante vîzî urmînd după un stindard în primul cerk al infernului. Pe unul din genăkii s'ă are vre o doikuliță d'allea tinerelele din Aversa sau din Nettuno, și pe cel-al-alt vre o țărănkăț frumășikă din Bauci sau din Pročida; de amăndor laturile kălugărului între roate și între koșu stau în picioare bîrbații acestor dame. Din dărtul kălugărului stă pe virful degetelor proprietarul sau konduktorul trăsarei, țind ku mana stăngă hățul și ku cea dreaptă un biciu lung ku kare întăține într'o egală iuțime mersul kailor. Din dărtul lui se grămădesk iar pe rind ka felul čikokilor dela kasele celle mari, doî sau și trei lazaroni, ce se suie, se dau jos, se sučved, se renouesk, făr a se mai gîndi čine-va s' le mai țeară vre o plată. Pe amăndor brankardele stau doî gaminii (pici) adunați de pe drumurile Torre del Greco sau al Puzzelelor, un fel de čiceroni surnumerați, (ka a činčila roată la karru) ai antikitiților de la Pompea, kălluze alle antikitiților dela Kame și dela Kam. În fine subț osia trăsarei între amăndor roatele într'o plasă de sfoři ce bîrăbăște de sus în jos, din lung în larg, mișkă čeva informu ce ride, plînge, țipă, îngîmă, kăntă, își bate jok, ce e ku neputință a' l distinge în mijlocul pulberii ce ardikă picioarele kailor: aștia sunt trei sau patru kopii ce sunt ai kăi nu se știe, ce se duk nu se știe unde, ce trăiesk nu se știe ku ce, ce sunt akolo, nu se știe kum, și kare stau akolo nu se știe pentru ce.

Akum, puneți unul peste altul, kălugăr, țeranče, bîrbați, konduktor, Lazaroni, gaminii, kopii; adăogați și pe nutritor ce s'a uțat, și veți avea suma înțreagă. Total, činčisprezece persoane.

Kâte o dată se întămplă ka fantastika makină, înkărkată kum este, s' treacă peste vre o preatră, și s' se restoarne; atunci toată kărruțata se risipește pe drum, fie-kare é asvirit după legea greutății s'alle. Îns' în dată fie-kare se skoală, se uță pe sine și

alergă să vază ce a prăjit prăintele; îl pipăie, îl întoarce, îl gândește, îl ardează corbucel, îl întorcă, dacă s'a scîrîiat, s'a lovit undeva, sau ferească Dumnezeu! i s'a dislocat vre un os; atunci toți stau, îl țin, îl susțin, îl duk, îl așază, îl caută. Korrikolo e tras în vre un colț al curții, caii întră în grajdii; s'a dus de călătorie pentru zioa aceea; înțep a plînge, a se lamenta, a se ruga la Dumnezeu. Iar dacă din kontra călugărul skarț s'apătos, atunci și niminî nu pate nimik; el se suie iar la lokul său; doika și țărîncuța își au pe al lor; fie-kare se regrăbește, se rindează, și la singura strigare ammuțitoare a konduktorului, korrikolo își ia iarși kursul, gîpede ka vîntul și nestăut ka timpul.

Eată ce e korrikolo.

Акума че fel numele unei trăsuri a devenit titlu al unei cărți! Aceasta se va vedea în kapitoul următor.»

Eșind de subt tipar Korrikolo în limba noastră, din preunbă ku Poesiile D-lui K. Vălcăreskul, și espuinduse spre desfășurare, se dă în cunoștință că amândouă aceste cărți se află în kapitală la toate librăriile, și pe la județe se poate ține-va a-și-le avea dela DD. Sekretari și DD. Profesori. Prețul lor este câte 4 sfanțihî Korrikolo și câte 3 sfanțihî Poesiile.

TURCIA.

Țetatea Andrianopoli a prăimit, la 13 August de un incendiu foarte mare ce a isbuknit în partea lokuită de Evrei. Ku toată aktivitatea autorității spre a se stinge fokul, s'au prefăcut în cenușă peste 600 kase mari ku miță, 110 grăvlii, 40 hanuri, 6 sinagoge, și mai multe magazii de provizie. Peste o mie de famillii au ramas fără adăpost; perderea se sokotește a fi mai mult de 18 milioane.

FRANCIA.

Medicii Franței au ținut un kongres la Marsilia, în care s'a desbătut kestiuinea ciumei ku toate urmările ei: din ce se naște, kum se întinde, pînă la ce grad este lipicioasă și ce mizloace se pot întrebuiți în kontra ei. Pe urmă veni o dispută serioasă pentru karantinele și kontumațiile, care astăzi se sokotesk de cel mai sigur mizlok preserbativ în kontra acestei boale. Resultatul fu, că karantinele să nu se desființeze de tot, de cât numai să se modifice în alt mod, căci în starea în care se află astăzi, s'a învederat de către acești doktori, a nu respunde kiemării.

SPANIA.

Ambasadorul anglu dassa afară o notă adresată către ministrul trebilor streine al Spaniei, prin care protestă în kontra maritării prințesei infantei după

prințul Montpensier fiul regelui Franțezilor. Gubernul spaniol însă, i-a dat un respuns kategorik zikînd, că Englitera n'are a se amestekă într'o treabă kurat spanioală, prekum nici Spania nu s'a amestekat nici odată în mărțările prințeselor engleze.

ANDREAS-DEL-SARTO.

(Urmare și sfârșit.) *

V.

Cărți-va ani trekur și țetatea Florenția se kurbă sfârșioată, tristă și umilită supt jugul Medicisilor, impus ku sila lokuitorilor de către armatele lui Karol-Kint; într'insa se află un Aleksandru de Medicis, duk de Florenția. Republika eră moartă, dar se vedea după largele gburii de care eră ținuită armatura lui Petru, făcut de marele Mihail-Angel, că lupta fusese teribilă, și împotivirea desperată, mărkar că fără folos. Se vedea pe ruinele fumegînde și akoperite de pete de sânge, că învingătorii fusesseră kruzi și kumpliți.

Eră în luna lui August 1530; soarele strălucă și eră arzător, țerul eră kurat, un zefir ușor abiă înkrețea fața Arnolui; florile nenufarului se preau addormite kulkate ku mollitate pe undele lor, passe-rea kanta pe țermii ei; aerul eră îmbălsămat de arome care se esalau din grădinele ku care dealurile vecine erau ornate; earba dassa ka kum ar fi vrut să askunză ruinele întristătoare; pe țer și pe prămint totul eră vesel și liniștit; natura eră însuflețită și strălucitoare.

Dar pe aceste dealuri aromate, niște oameni sau mai bine niște spektruri pe jumătate goalle rătăceau în koace și înkolă skoțind țippete lamentabile; o sete grozavă îi muncea, de s'appropieau de lokuințele isolate, erau rempinși ku amenințări: atunci acesti nenorociți alergau la riu care deskidea înaintea lor adinçimele lui și se renkidea preste kadaverele lor.

Da oare-țe se mai petreceă țnkă, pentru ce acesti oameni se duceau înaintea morții? Au doară preferau-ei mai bine adinçimile Arnolui în lokul păloșului soldaților lui Karol-Kint?

Nu, căci soldații lui Karol-Kint au prărsit țetatea; Florenția, din toți înamicii sei, numai unul mai are: marele duk. Spektakolul acesta este înfiorytor, căci și alți oameni s'au dus după ței dintăiu și nu s'au mai văzut. Dar în timpul acesta o kavalkadă își urmează drumul și se îndreptează către poarta del popolo.

În kapul acestei kavalkade este o femeie frumoasă și jună, grațios plekă pe kursierul său pe care îl inkuragează ku vorbe dulci; dar kursierul d'odată se pusse pe vine sforînd și spumegînd: un kadaver îi ția drumul.

*) Bezi N° 65, 73 și 74.

Amazona noastră fu silită să facă un ocol; trei din domesticii ce veniau după dînsa la oare-care distanță se apropieară mai mult și unul din ei cuteză a face o întrebare.

— Doamna kontesa poate că n'a de băgat seamă că a lăsat drumul cel bătut?

Pentru tot răspunsul, ea arătă cu birful birinșchei o monastire pe jumătate ruinată, dinaintea căria mica trupă se oprî.

Un păstor fărî turmă se skulb iute de dinapoea unei petre unde el se află kukkat.

— De unde veniți dumneavoastră? strigă el.

— Din Franția, răspuse cu un glas dulce juna doamnă, și mai adăogă:

— Ce monastire eră ačeastă?

— Eră, sunt vr'o câte-va luni, monastirea Santului Salvi.

— Si de ce ačeastă profanație?

— He! apoi trupele împăratului au trecut p'ăici, răspuse păstorul cu un ton foarte straniu de nerăzare, și se kukkă iarși liniștit la umbra petrei.

— Dama desklikă și intră înuntru în ruine; un călugăr ce ținea de frâu un cățăr foarte înkăkat, kontemplă cu întristare un tablou manifik zugrăvit în fresk în refectoriul călugărilor, și pe care pŕea că o întimplare miraculoasă l-ar fi skăpat.

— Barbarii au respectat cel puțin atîta, murmură călugărul; eu știam pŕea bine, kând maestrul Andeas zugrăvia în biserrika noastră de Serviți, că el va ajunge a fi unul din geniurile celle mari din Italia... Vai!... vai!

— Pŕinte, zisse konteasa, întimplarea a skăpat tabloul ačesta de soldații împăratului kari au trecut p'ăici?...

— Nu întimplarea, fata-meă, ci admirația; ei au dŕăimat monastirea, klotnița și toate pŕekum vezi, dar ajungînd aci s'au oprit.

— Pŕinte, tabloul ačesta este făcut de maestru Andeas del Sarto?..

— Si cine nu l-ar giți?... Kare alt Andeas mai zăgrăvește ku atîta kurățenie! Kŕt è de mŕeașă ordonanța figurelor lui! ce kolorit minunat!

— Pŕinte, urmă juna kontesă ku un glas imișkat, Andeas nu kum-vă se va fi aflînd la Florinția?

— Dară, din nenorocire el tot akolò este, răspuse călugărul.

— Dumnezeu fie lădat... Veniți ku mine.

— Si unde, întrebă-el, unde au să te urmeze oamenii ačestia?

— La Florenția.

— La Florenția!.., O! să te ferească Dumnezeu!

— Si de ce să nu merg? zisse juna damă. Mi-ai spus că Andeas se află tot akolò.

— D'apoi, urmă călugărul, trebuie să fi văzut pe ačei oameni deskarnați și lăizi rătăcind pe dealuri și pŕăpăstindu-se în riu; kaii dumneavoastră trebuie să fi trecut pŕeste kadavere îngrozitoare...

— Ce'm face ačeastă!... În spuseși că soldații împăratului au trecut p'ăici...

— Dară, ei au trecut prin țetate, și guera 'ș'a luat prada. Dar este o altă urgie kare trece akum... Chiama pustiește Florenția...

— Chiama! repetară ku spaime oamenii kontesei.

— Andeas însă a remas în țetate..., zisse încheșor kontesa. Aidem.

Călugărul inkălikă pe cățărul său și plecă în trearbul cel mare; la căți-va pași de monastire, doi din domesticii kontesei se fărură nebăzuți, și s'auzi resunînd pe drum galopul kailor ce se dŕătau. Număi unul remasse. Ačesta merse după konteasa pînă la ačea bariere de kadavere kare le țineau drumul mai nainte. Akolò, kalul kontesei încheru iarși a sŕgi sfărînd și nu mai vră să înainteze.

— O vezi, doamnă, ačeastă este o pŕevestire, zisse kredinșiosul servitor, să fugim mai bine.

În minutul ačesta, un čumat trecut pe lingă dînșii țîrînd și kăzu la căți-va pași de ei. Din lașetate, sau că kalul sperînduse a fugit ku el, că și cel din urmă domestik plecă în galop. Konteasa surrîsse ku despreț, și dette pîntenă kursikului ei, kare iarși se împotivi sŕind în doș pîcioare; atunči kuragioasa femeie desklikă, arunkă frăul pe gătul kallului, și, pronunțînd numele lui Andeas:

— Ei bine, mă voi duce singură, strigă-ee.

Si ku un pas sigur se îndreptă către porțile țetății zeciuite.

Femeea ačesta eră Maria de Presle; ea așteptasse pe Maestru Andeas să se întoarkă în Franția, dar îndesert; și într'o zi, remîind văduv nu știu de kare konte, plekasse la Florenția, sperînd că va gŕsi akolò pe zugrăul de kare ea încă își adduceă aminte.

De voeșii akum să știu de ce Andeas, ku toată nobila munificință a lui François I-ii, ku toate fŕăduințele lui, nu se mai întoarse în Franția, își voiu spunne čea ce el ziceă Lukreției ku o zi înaintea soșirii Mariei.

Pallid, slab, ku fruntea inkrețită de durere, ku okii înflăți, Andeas eră dinaintea unei mese pe kare se află arunkați o mulțime de galbeni...

— O Lukrețio, Lukrețio, zisse-el, n'auzi-tu glasul ačella kare'm strigă nențetat la ureke: «Întoarcă regelui Franției aurul ce ai furat,» kăci am furat aurul ačella; tu mi-l-ai luat și nu eră al meu, eră al lui Leonardo, al lui Mihel-Angel, a lui Čellini, pŕătru kare ai trebuieau să dea kapete d'operă; 'y-am furat și dela dînșii și dela regele... Suma este întoarcă aci, ai văndut lui Oktavian de Mediciș doș tablourii

pe care le destinassem pentru regele Franței...; să'i întoarcem aurul acesta ca să nu mă mai despreciească. Ah! Lukrețio! desprețul lui François I-iu, care'm da voie să'mi acoper capul înaintea lui..., ah! e grozav..., n'aș vrea să mor desonorat.

Vorbind astfel, voi să ia mâna femeii sale, dar ea se trase înapoi cu groază ca de un șarpe; Andreas căzu într'o doborîre adîncă; Lukreția se folosi de aceasta spre a lua aurul ce eră respîndit pe masă, și eși. Doborîrea lui Andreas nu ținu mult, îndată însă îl koprinse un delir spîmîntător, okii seî turburați și gîtciți se opriră la un loc, și sta cu un braț rădîkat; în mâna sa kredea că ține o penulă, și trîgea cu rapiditate în aer niște linnii imagine...

— Mario, te iubesc, zîcea-el; oh! vezi, acesta este portretul tău, dar tu ești cînk și mai frumoasă, arta mea nu poate egală arta kreatorului... geniul nostru este numai de abine kopiea ceea ce Dumnezeu a kreat... Regele, mai adrogă el pe urmă., regele...

Atunci el se skulă, încercă a saluta ca cum ar vedeă pe regele, și se plecă ca spre a'i sîrută mâna.

— O! nici odată n'am uitat frîgduința mea... eaka că am venit... și eaka cea mai frumoasă skulptură din alle lui Benvenuto Cellini... madona aceasta este de Leonordo, tabloul acesta este de Iulie Romanul, și acest sant Ioan-Baptist este de Andreas; femeea mea eră să'l mînză lui Oktavian de Mediciis. El îi addusesse mult aur pentru dînsul.

„Si aruncînd Andreas okii pe masa unde strălucia aurul un minut mai înainte, nu'l mai văzû; atunci el se uită în pregiurul său kăutînd și kiemînd pe Lukreția: memoria îi revine, kiamă tare, dar nimini nu'i respunde; atunci ese iute din atelierul său, preambînt toate kammererele strigînd nențetat Lukreția! Lukreția!.. Kammererele sunt deșarte, o tîcere spîmîntătoare îl inkungîură; alergă la poarta casei sale, ea este inkuiată... Se întoarcă în kammera femeii sale, și deskopere în saltarele deskise urmele unei fugi precipitate... În acelaș moment Andreas își vede kipul într'o oglindă de Veneția, kumpărată cu aur dela regele Franței, și se trage înapoi spîmîntat trîgînd cu mâna pe figură'i ca să șteargă petele vinete ce se întîrîsiseră pe dînsa; dar indeșert, urekile îi urlă, kapul îi e plin de dureri, mîruntaiele lui ard...

— Ah! ciurma! ciurma! strigă-el atunci cu un glas regușit; și, fugind afară pe skîri kade lîngă ușă, kiemînd ajutor și strigînd iargăși Lukreția!... Lukreția!...

Noaptea veni să'i kurme durerile; dar el se hotărî la toate, disperajia lui se fîcă mai liniștită; nu mai skoase de kât numai niște gemmete surde ce i le smulgea sufferințele sale... În sfîrșit, la zio, se țîri în atelierul său, și, cu mâna'i tremurîndă, încercă de a însemnă pe un karton portretul Mariei...

— Te-am așteptat mult timp, Andreas, zisse un glas la spatele lui.

Andreas se întoarse și dette un țîrît grozav, Maria de Presle eră lîngă dînsul. El fu în punctul de a kădeă în brațele ei, dar grozava idee a ciumei îl opri...

— Ai venit, zisse-el... Ah! itî mulțumesk! itî mulțumesk..., anele din țer, voiu muri liniștit și fericit, că te-am revîzut... dar dute d'aci, du-te, kăci rîul kare mă omoară e grozav; el nu respectă pe nimini, toată lumea fuge... Vezî, toți m'au lîsat și mai inkis în kasa mea... Du-te... du-te... nu întîrziă, mai pe urmă poate că nu voiu mai avea puterea să te las să pleci... Da ce faci-tu?... Oh! nu te apropiea de mine... au veî să mori?...

Maria se aruncasse în brațele lui Andreas, ea își lîpea fruntea pe buzele uskate ale ciumatului.

— Dară, să mor... să mor... lîngă tine... cu tine... tot-o-dată cu tine...

— Ah! kăci nu pouiu săvîrși tabloul acesta, l'aș fi trimis regelui; m'ar iertă poate, zisse Andreas.

— Eu itî adduceam iertarea lui, zisse Maria încetișor.

— Fie-bine kăvîntat, nobilul rege, și akum să ne rugăm zisse Andreas.

Amîndoi se pusseră în genukie și se rugară ca să le trimîtă Dumnezeu o moarte mai grabnikă.

Adoa-zî, îi găsîră întinși unul lîngă altul pe lepezile atelierului. Dumnezeu le auzisse rugăciunea.

(dela GEORGES JANETY.)

Î N Ț I I N Ț Ț R I.

Un Profesor de limba Italiană și Germană.

Avînd trebuință vre o familie de învățator sau pedagog kare să kunoască limba Italiană și Germană în toată întinderea, cum și priçipe de limba Franțeză, cu bune putări, într'o vîrstă matură, kare și-a fîkut învățaturile în mai multe ramure de științe; poate a se adresă la această Redakție kare îi va rekomanda un asemenea învățator cu toate kalitățile kăvenite unui edukator de kopii.

Teatru din Bukurești.

D. Kavaler B. Bosko va înfîțoșa Vineri la 27 Septembrie 1846, cea din urmă a sa reprezentație artistikă de Magia Egipteană cea vekie în două desprîçiri. Bileturile de intrare se vor gîsi de Joi în 26 Septembrie în kolo, la kasa teatrului în ceasurile obiçnuite. Înștînțări mai cu amănuntul se vor da prin deosebite afișuri.

R., I. D. N.